

olaszoknál a nyárfatermesztés határtermőhelyei egészen mást, mégpedig elsődlegesen közgazdasági fogalmat takarnak. Ott a nyárfatermesztés jövedelmezőségében a lemezipari rönk aránya meghatározó, hiszen pl. a papírfa átlagos ára 1980-ban 42⁰/₀, az agglomerált lemezipari alapanyagé csak 22⁰/₀ a lemezipari rönkéhez képest. Az tehát a határtermőhely, amely még éppen a gazdaságosság határáig képes lemezipari rönköt produkálni; a csak vékonyabb (20 cm alatti) választékokat nyújtó nyárasok eleve gazdaságtalanok, ezért ottani értelmezés szerint határtermőhely alattiak. De az alapvetően más termőhelyi adottságok (pl. eltérés a tenyészidő hosszában) folytán, nálunk olyan meredéken felszökő térfogat folyónövedék-menet is legfeljebb csak kivételes esetekben, szinte véletlenszerűen érhető el. Az olaszokat a rövidebb vágásérettségi kor elfogadására készítette az a tapasztalat is, hogy 12—13 éves kortól kezdve a legjobb 'I—214' nyárasaikban is a lábön álló fa minősége romlásnak indult. Ezt a jelenséget Magyarországon csupán a gyenge fatermő képességű nyárasainkban figyelhettük meg. Ezért is a vitában említett „rendkívül rövid biológiai élettartam” relatív, változó értéket takar!

Mindent egybevetve, a kialakult vita azt mutatja, hogy bár Magyarországon sikerült kialakítani a sajátos hazai adottságokhoz jól illeszkedő „magyar” (sem nem olasz, sem nem nyugat-európai) nyárfatermesztési technológiai rendszert, még mindig tág tere és szükségessége van a további természettechnológiai és szemléleti fejlesztésnek. E feladat megoldásában csakis a tudomány és a gyakorlat összefogásával, egyértelmű, egzakt vizsgálati módok alkalmazása útján, a mostanihoz hasonlóan tiszta célú, alkotó viták során léphetünk előre.

Dr. Tóth Béla

Fahasználati szakkifejezéseinkről

Az általános fejlődés időnként minőségi ugrással folytatódik. Az utóbbi évtizedekben annyira meggyorsult az általános fejlődés, hogy egyre gyakrabban vagyunk tanúi minőségi ugrásoknak, amelyek jelentős változásokat hoznak az erdőgazdálkodás területén. A fahasználati munkarendszerek általánossá válásával egyidejűleg nem terjedtek el a rendszerelméletnek megfelelő, helyes és pontos elnevezések. Még Az Erdő hasábjain megjelenő, fahasználatl foglalkozó szakmai tanulmányok és cikkek is különféle elnevezéseket használtak ugyanannak a fogalomnak megjelölésére. Hovatovább ez olyan elnevezésbeli zűrzavarhoz vezet, amely hátráltatja az általános fejlődést, még a megértést sem biztosítja a különféle nevek használata.

Az Országos Erdészeti Egyesület kezdeményezésére, megbeszélést tartottak az Erdészeti Egyetemen, az erdésziskolákban erdőhasználat tanító tanárok, hogy összehangolják a háromszintű oktatást és megállapodjanak egységes terminológia használatában. Az ismeretanyagok gondos összehangolása csak hosszabb távú munka eredménye lehet. Az egységes terminológia bevezetése és általánossá tétele azonban nem várható magára. Ezért Az Erdő szerkesztő bizottsága elhatározta, hogy az egységes elnevezések érdekében azokat rögzítő és propagáló cikkeket jelentet meg. Ezen első cikknek feladata, hogy a leggyakrabban használt fahasználati fogalmak helyes elnevezéseit rögzítse.

(Folytatás a 279. oldalon)

A fadöntés után a földön fekvő fát *TELJES FÁNAK* nevezzük. Ha csak az 5 cm-nél vékonyabb gallyakat vágjuk le a fatörzsről és az 5 cm-nél vastagabb ágak maradnak fenn, *ÁGAS FA* a neve. Ha az ágakat is levágjuk és visszamarad az ág nélküli fatörzs, amelynek csúcsa 5 cm vastagságban van levágva, nyerjük a *SZÁLFÁT*. Ha a szálfát valamilyen oknál fogva (közelítés, szállítás) egy-két helyen eldarabolják, keletkezik a *HOSSZÚFA*. Ez mindig több erdei választékból áll.

A fadöntés, gallyazás, választékolás, darabolás, kérgezés mindegyike *MUNKAMŰVELET*. Ha ezeket a munkaműveleteket összekapcsoljuk, születik a *MUNKAFOLYAMAT*. Az előközelítés, közelítés, kiszállítás, szállítás, külön-külön mindegyike munkaművelet. Ezeket összekapcsolva, szintén munkafolyamat születik. Az előbbi a fakitermelés, utóbbi az anyagmozgatás munkafolyamata. Ha legalább két munkafolyamatot kapcsolunk össze, születik egy *MUNKARENDSZER*. Ha a fakitermelést és az anyagmozgatást összekapcsoljuk, születik a *FAHASZNÁLAT*, amelynek végrehajtási formája már munkarendszer.

A legtöbb hibás elnevezés a termelési tevékenység és annak végrehajtási módjának megnevezésében található.

Egy-egy munkaművelet végrehajtási módja a *TECHNOLÓGIA*, egy-egy munkafolyamat általános fogalmazás szerinti meghatározási módja a munkarendszer. Ugyanennek a technológia mélységig menő konkrét leírása, mint végrehajtási mód, a *MUNKASZERVEZET*.

Teljesen hibás tehát egy munkafolyamat vagy egy munkarendszer végrehajtási módját technológiának nevezni. Sajnos AZ ERDŐ hasábjain a közel-múltban is jelent meg több ilyen hibás elnevezéseket tartalmazó cikk.

Vegyünk egy példát: A fadöntés termelési tevékenység, módja a technológia, amit elvégezhetnek motorfűrészszel, de döntőgéppel is. Értelmetlen tehát, ha valaki hosszúfás vagy aprítéktermelő technológiáról beszél. Ilyen a rendszerelmélet szerint nem létezik. Hosszúfás, aprítéktermelő munkarendszerek léteznek csak. A munkaszervezetben pedig az jelenik meg, hogy pl. a hosszúfát hol darabolják (felső-, közbenső vagy alsórakodón), és hogy az egyes műveletekben alkalmazott élő és holtmunka milyen paraméterekkel rendelkezik, végül, hogy térben és időben miként kapcsolódnak egymáshoz!

A laza, pongyola kifejezések a szakmai fejlődést visszavethetik. A legtöbbet használt kifejezéseknek csak a fent részletezett változatait használjuk. Több elnevezés rögzítése még csak folyamatban van. Visszatérünk bemutatásukra.

Dr. Fírbás Oszkár

Az „MTESZ az energiatakarékosságért” címmel meghirdetett pályázatra 1980—1981. évben 435 pályázat érkezett be sok hasznos javaslattal. A kedvező tapasztalatok alapján az MTESZ elnöksége ismét meghirdeti a pályázatot.

A pályázatot jeligével ellátva, és a pályázó nevét tartalmazó boríték meléklésével október 1-ig az Energiagazdálkodási Tudományos Egyesület titkárságára (1055 Budapest, Kossuth L. tér 6—8. I. em. 113., telefon: 120-855) kell beküldeni és itt lehet érdeklődni a részletes pályázati feltételekről is.

Az MTESZ a határidőre beérkezett, értékelt és hasznosítható javaslatok közül a legjobbakat díjazásban vagy jutalomban részesíti. A kitűzött díjak: I. 50 000 Ft; II. 30 000 Ft; III. 20 000 Ft.